

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

V. Quomodo primi Lutherani Catholicos aggressi sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Fidei articulos xx præscripsit, additò mandato ut populus in ijs instrueretur. His postea Lutherus quoque manum admovit, pro lubitu suo addens, detrahens, mutans quod visum fuerat, ut legere est apud Cochlearum. Hic tum quidem in Germania religionis seras status, quum Novi isti homines magistratus auctoritate abusi, & conscientias suis regulis astringebant, & novam passim Ecclesiarum formam introducebant, Catechismis Lutheri præscriptis. Id quod Centuriatores (a) & Zuinglius (b) multis in locis testantur. *Magistratus, inquit, politici, aut etiam eorum ministri censorio quodam supercilio novam religionis formam præscribunt, & non minus imperiose quam Romanus Pontifex oberuunt.* Exstant multorum hac de re querelæ, ac præcipue Melanchthonis, qui in Præfatione quæ Corpori doctrinæ præfixa est, Nos, inquit, *Romani iugum Pontificis, quod deligno fuit, abiecit; contra vero istorum hominum iugo quod de ferro est, collum subdidimus. Ve vero politici magistratus sua auctoritate Prædicantes passim constituabant, ita eosdem quoque pro lubitu exauctorabant.* Sic non ita pridem Christophorus Budnerus à senatu Ratisbonensi res suas habere iustus fuit, quod de usuris aliter quam ipsis placebat, sentiret, ac doceret. Et Concionatores Magdeburgenses & Augustani, quamvis alias ob causas, simili modo tractati sunt. Omnia Episcopis & Theologis à laicorum ordine plena erant: qui absoluta quadam auctoritate de religionis controversijs pronuntiabant. Vulgus interea Biblia in vernaculam linguam versa circumferebat: omnibus ab acis ac mensis imposita ea videre erat. Biblia opifices in officinis suis, Biblia feminae genibus suis imposita. Totus Mundus Bibliorum lectione detinebatur. Lutherani, Zuingliani, Anabaptistæ, Antitrinitarii non magis sine Biblijs quam sine indusio erant. Ex indoctissimis repete eruditi ac quasi *Deodidax* fiebant: si pro eruditione illud habendum est; quod quis plurima s. scripturæ ac loca memoriâ comprehensa allegare potest: Eius, inquam, scripturæ, quæ Lycophronis Cassandrâ intellectu est difficilior; in cuius vero sensu investigando quilibet fuit occupatus, adeo ut coci quoque hoc sibi muneri sumerent, immo fures & latrones: ut fuit Joannes quidam Stolzius qui An. MDLIV. Argentorati furti convictus, (c) & abscissis auriculis relegatus, non procul à Spira deinde Lutheranam religionem docuit, ex mutilatis auriculis tandem quis

esset agnitus, didicerat enim in catasta Luthericè confectionari, nempe sine bonis operibus sola fide hominem iustificari.

D Hieronymus non minus exquisita eruditione quam vitæ sanctitate præstantissimus, Perij Satyrici Poetæ scripta non intelligere se fatetur: & hi nostri homines, ut plurimum virijs tori dediti, tamq; crassa ignorantia & involuti, ut ne minimæ quidem ex profano auctore petita rei, possint rationem reddere, omni linguarû cognitione destituti, ac ne suam quidem recte intelligentes, secretorum divino verbo re velatorum cognitionem sibi arrogant, & de gravissimis questionibus (quas divina sapientia interdum altis & magnificis, interdum simplicibus & quasi frigidis verbis, quorû intellectus tamen arduus est, & à vulgaribus ingenijs non minus quàm à cælum à terra remotus est, in scriptura nobis proponit) iudicandi partes sibi sumant: Digni scilicet hi sunt divini verbi præcones atq; interpretes, digni SS: Theologiæ Doctores, omnium sententiarum maxime admirabilis, super naturalis, & nemini nisi cuius animus omnibus cupiditatibus & affectibus purgatus ac totus contemplationi deditus sit, comprehensibilis. Sicigitur singuli ex novis Evangelistis cum Biblijs quod quisque vellet reddere licentiam circumferebat. Omnia miscere ac confundere ludus illis erat ac iocus. *Fuerunt, Erasmo teste, & quidem è primarijs, qui Paschatis tempore de Christi natiuitate, & vicissim die Natali Domini de Resurrectione ad populum verba facerent.* Omnes Spiritu sancto seu paraceto gloriabantur, omnes, etiam opifices ad ipsa Theologiæ adyta penetrare, omniaque eius mysteria expiscari se posse credebant. Quasi vero luscitios vel cæci potius vulgi oculi, divini splendoris radios ferre possint, qui etiam aquilas talpa cæciores reddit.

V His libris amati sectarij, si quando in sacerdotem aut Ecclesiastici ordinis hominem incidissent, statim cum eis expostulabant: alius Missam in sacra Scriptura, alius Purgatorium, alius Pædobaptismum, alius Trinitatem sibi monstrari, omnes deniq; religionis articulos expressis verbis probari volebat, posthabitis Verbo Dei non scripto, & Apostolicis Traditionibus per tot sæcula à maiorib; ad nos derivatis, & communi Christianorû consensu receptis hætenus atque approbatis. Hæresiarcha enim Lutherus docueat, *solam scripturam*

a. Cent. 7. in Præfa. b. Zuingl. in Ecclesi. c. Rescius de Atheij. Sac. erat.

cuius explicationem omnibus permittebat, omnium controuersiarum religionis esse iudicem: quod axioma, reuera Eridis pomum, ab omnibus hæreticis qui unquam fuerunt, assertum fuit ac propugnatum. Sed errorem suum Lutherus postea agnouit, ac sero, sed sero cū Phrygius deplorauit, adeo ut S. Scripturæ auctoritatem ab omnibus etiam stolidis & fungis usurpari atque inculcari videns, sæpe dixerit, eorum rediisse, ut Euangelium seu S. Scriptura Hæreticorum Liber merito appellari debeat. Quid hoc? inquit sexennio postquam sectam suam condiderat. Agricola qui olim in simplicitate viuere solebat, iam scripturam ipsi legere præsumunt, adeoque concionatoribus nihil opus se habere dicunt: quippe qui scripturam suo marte sine interprete facile possint intelligere. Idem Waldenses olim fecisse proditum est, inter quos etiam femina scripturas tractabant, immo suggestu confesso, docendi ac publicas theses disputandi munus usurpabant. A scriptoribus nonnullis Vrsulæ cuiusdam è Lutheri schola progressæ nomen celebrabatur, quæ eò temeritatis ac dementiæ peruenit, ut pauperibus rusticanis hominibus non concionaretur tantum, verum etiam Sacramenta ministraret ut Manlius in Locis communibus testatur. Et alia quædam femina Zellia nomine, Argentoratensis, contra Vimensem Prædicantem librum scripsit, in quo Lutherum, Philippum & Capitonem Antiquos Patres appellat. Sed quidni femina ita agerent, cum ipse Lutherus (u) qui sexui huic tantopore à se amato ubicumque potuit semper gratificatus fuerat, nec cucullum tantum, sed animam quoque immolauerat, posthabita D. Pauli auctoritate, feminis hanc potestatem concedit, inquitens quodam loco, *In locis ubi femina tantum habitent, ut in Monacharum seu Deo dicatarum Virginum Conuentibus, unam eligi posse qua ceteris concionetur; & per consequens etiã, ut diem alibi dicit, qua baptizet, Confessiones audiat, & absoluat, &c.* Ecce Nouas vobis, ô Christiani, sacerdotes cum Nouo Euangelio. Hic non dubito quin lectori in mentem veniat illud quod Tertullianus sui sæculi hæreticis exprobat, inquitens: *In vera religione non esse permixtum feminis loqui in Ecclesia, ut nec offerre, aut vili sibi virile, nedum sacerdotale munus vindicare.* Etcum quidem, ac semper etiam postea noui isti Euangelici in omni quæstione simplicium aures istis verbis obuerberabant: *ubi hoc scriptum est? ubi expressum Dei hac de re existat mandatum? ne minimum*

quidem verbo Dei non scripto, antiquorum Ecclesiæ Doctorum interpretationibus comprehenso & conseruato, tribuentes quod si Catholicus in scripturis non adeo exercitatus, his Nouis Euangelistis, & *Vbi scriptum*, quærentibus occurrere non audebat, Videbas illico leonum instar ferocire Bibliistas, & lacere papam, Episcopos, sacerdotes, & vsque in abyssum omnes præcipitare; si vero cordatus & in Lege exercitatus apparebat, qui, *Vbi scriptum sit*, norat & ostendebat, ex. gr. de Missa Apostolorum tempore usurpata ex Act. 13, citaretque pro ea Græcum textum $\lambda\iota\tau\upsilon\rho\gamma\delta\cdot\tau\omega\nu\ \delta\epsilon\ \acute{\alpha}\upsilon\tau\omega\nu\ \chi\ \nu\eta\sigma\epsilon\upsilon\acute{\omicron}\nu\lambda\omega\nu$, & omissa versione vulgata, & Patrum, apponeret versionem amicissimi ipsorum Erasmi Roterodami talem: *Cum autem illi sacrificarent Domino ieiunarentque, & ex Lutero Germaniam adijceret translationem Das sie dem Herrn dieneren und fasteten* (siquidem apud Germanos hodie dum *Liturgia*, Græc. est *Missæ* Latinorum ipsis nominatur *Dei Gottesdienst*) tum confusio operiebat Nouos Euangelistas, si nondum satis in schola impudentiæ erant exercitati, aiebantque se sophisticien auersarij, velle se cum simplicibus conuersari &c. Aut si effrontes erant, alium seosum illis verbis subesse fingebant, dicentes *illud Ministrare, sacrificare, Liturgiamque esse orare, concionari* insigni iterum fraude, doloque, nisi Catholicus hic iterum esset cautus, aduersus dolos, sciretque replicare, dicendo: *Vtique Apostolorum illud sacrificare erat orare & concionari: bene dicit, Nove Euangelista, nam Missam facere omnino est præstantissima oratio, vti altissimi montes sunt montes Dei, & erat utique etiam concionari, nam Missæ est annuntiatio exhibitioque totius vitæ & passionis Domini, in publico fidelium Conuentu. Hoc vere dixisti. Sed in hoc fallaciter egisti, quod me ostendente speciem orationis & concionis summa, me voluisti vocare ad genus quasi asserta specie, non asseruissim genus; In hoc malum genus egisti Simili modo in ceteris controuersijs procedendo fieri contingebat, maiore minoreve strage animarum, prout imperitum aut imperitum Catholicum Noui Doctores incidissent, in quibus uniuersim perpendendum: omnes hæreses inde ortas, quod quisque Scriptura*

Cc 2

litte-

t De abrog. Miss Tom. 5. in 1. Pet. fol. 445. u Nas. cent. 2. Ref. de Atheis. Luth. de inst. min. Eccles. fol. 309.

iteram excutiendi licentiam sibi sumebat, veri inter im-
sensum, inuestigatione neglecta, qui non nisi in Ecclesia
reperiri potest, quique ab ijs peti debet quibus diuinitus
datum est religionis mysteria interpretari. Hinc Ra-
bini dicunt, tabulas illas in quibus Deus legem
Mosi dedit, vno contextu ita fuisse perscriptas vt
nulla distinctio, nulla syllabarum separatio appa-
ruerit, forte etiã ita transparentes, vt ab vnoquo-
que à dexteris, à sinistris, supernè, infernè, recto
atque inuerso ordine legi potuerit; quam
tamen intellectum Deus soli Mosi tamquam fi-
deli suo interpreti & Secretario reseruauit atque
reuelauit.

VI. Dum ita Noui Christiani, Nouam fidem
mordicus amplexi, Scripturam legunt ac relegunt,
& ad suum sensum interpretantur Catholicici
multi Deum prisco ritu colentes & in primitiua
illa viuentes simplicitate, importunis illis Noua-
gortibus antiquam fidem in dubium vocantibus,
vix quod responderent habebant; nisi quod eos
ad Pastores & Sacerdotes suos ablegabant, vt qui-
bus docendi munus diuinitus esset commissum
(x) cum mandato vt fideles ipsos tamquam diui-
norum oraculorum interpretes audiant ac reue-
reantur, eorumque præceptis obediant. Hoc vero
per incommode Catholicæ religioni accidebat,
quod ex hoc ipso ordine Ecclesiastico, in Germa-
nia præsertim plerique Christianæ fidei articulos
obiter tantum scire contenti, ingenia sua spinosis
& extra hæresum tempora, non necessarijs qua-
stionibus haud fatigabant: vt quomodo in Trinitate
alius esset atque alius & non aliud atque aliud; in Iesu
Christo vero aliud atque aliud, & non alius atque alius.
(Alia enim res est essentia diuinitatis, & alia huma-
nitas; ipsa tamen deitas atque humanitas alius atque
alius non est, sed vnus solus idemque Iesus Christus,
seu vna sola eademque persona) Item, quomodo Spiritus
Sanctus procedens à Patre & Filio, Filius non sit, vt qui
Patri vnum substantiam & naturam procedat, & quem
ille atque ac filius representat. Quomodo corpus Iesu
Christi ubique non sit, quum tamen diuina natura, qua
solum Filius incarnari potuerit, qui tamen inseparabili-
ter cum Patre vnus est, & cum eo vnus idemque est
Deus. Quomodo realis communicatio idiomaticum respec-
tu duarum Naturarum in Christo, non sit origo vniu-
erſalis hypostatica. Quomodo vniu-
erſalis hypostatica non consistat
vanum in communicatione diuinarum proprietatum
cum humanitate, si Natura diuina humanam non as-
sumpsisset, sua substantia nudam. Quomodo Præde-

stinatio cum libero Arbitrio possit conciliari. Quomodo
in Eucharistia accidentia esse possint sine subiecto, ma-
teria panis & vini in nihilum redacta, aut in Christi
corpore per conuersionem mutata. Virum corpus Christi
in substantiam eius qui id recipit mutetur; aut virum
species ille vim habeant corpus nostrum sustentandi &
alendi. Hæc inquam, & similia tum inter schola-
sticos disceptabantur, sed ad importunas Arria-
norum, Antitrinitariorum, Samosatencianorum,
Lutheranorum & Zuinglianorum, omnia hinc in-
de tentantium, quæstiones pauci expedire & suf-
ficienter poterant respondere. Quin plerique et-
iam opibus quas longa pax Ecclesiæ attulerat,
quasi indormiebant, suisque officijs sequitis
fungebantur. Tum vaticinium illud Prophetæ
Amos impletum fuit, *Famem non panis & vini, sed di-
uini verbi Mûndo minantis.* Immo tempus illud erat de
quo Esaias dicit, *Sacerdotes æque ac simplicem popu-
lum rudes fore atque ignorantes.* Eadem tum quæ an-
tiquæ illi Ston, apud Ieremiam Prophetam ruina
Ecclesiæ impendebat. Plerique in Germania
Christiani & Catholicici erant tantum imitatione
quadam, non scientia aut humilitate. Et quem-
admodum ij qui ducentis aut trecentis annis sine
impetitione Titulorum à maioribus acceptorum
tranquilla possessione vsi sunt, tam longi tempo-
ris præscriptionem ad ius suum probandum satis
esse putant, nec prisca & rubiginosa monumenta
excutere quidquam pensi habent; sic magna pars
Prælatorum & Ecclesiæ præfulum, antiqua sua
possessione contenti, suam vitam ducebant, pa-
rum interim de legendis sacris libris solliciti, do-
nec improviso super eos venit Tempestas & turbo
vti in diebus Noæ diluuium. O infortunati Ar-
chimedès, qui interea dum ciuitas vestra diripi-
tur, figuris in puluere describendis occupamini.
O canes culinæ potius quam custodiendo gregi
intenti, qui dum muti estis, ac mille & quadrin-
gentorum annorum possessioni ac præscriptioni
nimium fiditis, & oues lupo & vestram ipsorum
causam hostibus ferme prodidistis! Quid enim
de ignorantia, luxu & vitijs temporum illorum
dicam? quibus plerique immerſi nihil aliud quam
ocium spectabant, & cuticulam suam tantum cu-
rabant. Nam quemadmodum corpora pulueri ac
soli exposita multisque laboribus exercitata om-
nes aëris iniurias facilius ferunt; delicate vero
habita & molliter educata etiam leuibus rebus,
quum

x-Matth. 28. Heb. 13. Luc. 20.